

Wartości i postawa franciszkańska

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Schemat](#)
- [Audiobook](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Erich Auerbach, *Mimesis. Rzeczywistość przedstawiona w literaturze Zachodu*, t. 1, tłum. Zbigniew Żabicki, Warszawa 1968, s. 281–290.
- Źródło: Jakub de Voragine, *Legenda o św. Franciszku*, [w:] tegoż, *Złota legenda*, tłum. Janina Pleziowa, Warszawa 2000, s. 467–472.
- Źródło: św. Franciszek, *Pieśń słoneczna, albo pochwała stworzeń*, tłum. Kajetan Ambrożkiewicz, dostępny w internecie: <https://encyklopedia.pwn.pl/materialy-dodatkowe/haslo/Franciszek-z-Asyzu-Piesn-sloneczna-albo-pochwala-stworzen;503456.html> [dostęp 31.03.2021].
- Źródło: *Modlitwy Św. Franciszka – Wykład modlitwy „Ojcze nasz”*, Warszawa, dostępny w internecie: <http://franciszkaniewtoruniu.net/sw-franciszek-z-asyzu/modlitwy-sw-franciszka-wyklad-modlitwy-ojcie-nasz/>.

Wartości i postawa franciszkańska

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Czy święty może być radosny? Czy nie znając radości można głosić miłość?

Franciszek z Asyżu to niezwykła postać chrześcijaństwa. Krzewiciel pokoju i miłości bliźniego naśladował Chrystusa nie w jego męce, ale w relacji z drugim człowiekiem. Głosił ideały braterstwa, prostotę i naturalność, przemawiał do najuboższych, obdarzał uwagę nawet świerszcze i jaskółki. Był autorem *Hymnu Stworzenia*. Opisy żywota świętego Franciszka są pełne anegdot, które świadczą o otwartości i bezpośredniości tego najbardziej ludzkiego z wszystkich świętych.

Twoje cele

- Poznasz różne teksty kultury przedstawiające życie świętego Franciszka i wartości, jakimi się kierował.
- Omówisz cechy duchowości św. Franciszka i franciszkanizmu.
- Określisz zasady postępowania zawarte w *Regule franciszkańskiej*.

Przeczytaj

Nie bez powodu zawołaniem zakonu franciszkanów jest zdanie: *Pax et bonum* (łac.), czyli pokój i dobro. Święty Franciszek, żyjący na przełomie XII i XIII wieku, stworzył wizję wiary radosnej, w której najważniejszym czynnikiem była miłość zarówno do ludzi, jak i zwierząt. Święty uważał, że miłość do Boga objawia się w miłości do jego stworzeń. Głosił więc powszechny pokój, braterstwo i szerzenie dobra, sądząc, że jest to miara naszego człowieczeństwa. Miłość miała wyrażać się nie tylko w stosunku do innych ludzi, szczególnie chorych i cierpiących, którym należało udzielać pomocy, ale także do własnego ciała. Franciszek postulował, by go nie umęczać i nie stosować praktyk ascetycznych. Odrzucał wszelkie okrucieństwo człowieka wobec siebie, gdyż Bóg stworzył go na swoje podobieństwo i z miłością, która wyklucza pogardę dla własnej cielesności.

Najstarsze przedstawienie świętego Franciszka z Sacro Speco w Subiaco (XIII wiek)
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

” Jakub de Voragine

Legenda o św. Franciszku

Franciszek, sługa i przyjaciel Najwyższego, urodził się w mieście Asyżu. Był on kupcem i aż do lat dwudziestu trawił czas na lekkomyślnym życiu. Wtedy Pan dosięgnął go biczem choroby i w jednej chwili przemienił go w innego człowieka, tak że począł w nim już przemawiać duch proroczy. Pewnego razu bowiem Franciszek wraz z wieloma innymi współobywatelami pochwycony został przez [Perugiańczyków](#) i wtrącony do srogięgo więzienia.

Wszyscy inni pograżyli się w smutku, a tylko on jeden był wesoły. Gdy go współwięźniowie za to ganili, rzekł do nich: „Wiedźcie, że dlatego raduję się, iż stanę się świętym i cały świat modlić się będzie do mnie!”

Jeden z fresków Giotto di Bondone [czytaj: dziotto di bondone](popularnie nazywanego Giotto) w bazylice św. Franciszka w Asyżu - *Franciszek oddaje płaszcz ubogiemu*
Źródło: dostępny w internecie: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Pewnego razu udał się w pielgrzymce do Rzymu, a tam zdjawszy swoje szaty włożył ubranie ubogiego i zasiadł pośród innych biedaków pod kościołem św. Piotra i jadł wraz z nimi łąpczywie tak, jak gdyby był istotnie jednym z nich. Byłby też częściej czynił podobne rzeczy, gdyby się nie wstydził znajomych. [...] Usłyszawszy pewnego dnia polecenia, które Pan dał uczniom swoim posyłając ich na głoszenie Ewangelii, od razu ze wszystkich sił począł ich przestrzegać w całej rozciągłości. Zdjął z nóg obuwie, włożył jedną lichą suknię i przewiązał się sznurem zamiast pasa. W śnieżną zimę szedł raz lasem, a wtedy pochwycili go zbójcy i spytali, kim jest. Odpowiedział im, że jest [heroldem](#) Boga. Wtedy zbójcy porwali go

i rzucili w śnieg, mówiąc: „Leż więc tam, ty chłopski heroldzie Boży!”
[...]

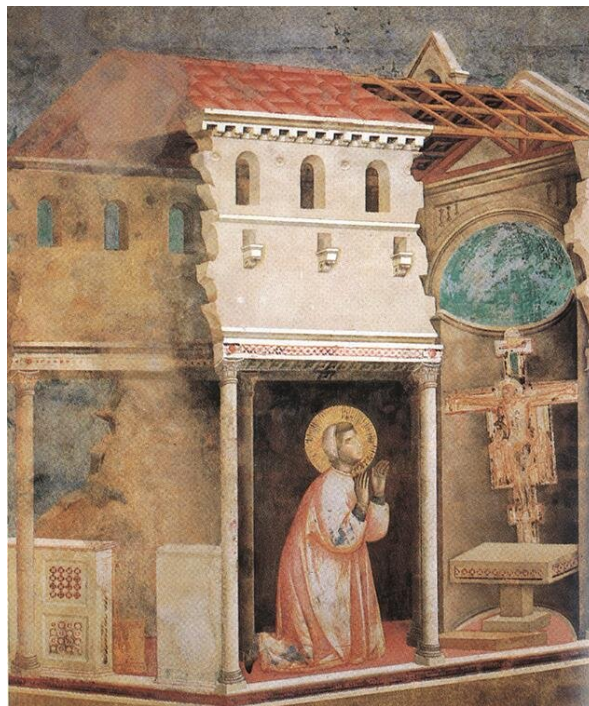
Jeden z fresków Giotta di Bondone [czytaj: dziotta di bondone] (popularnie nazywanego Giotto) w bazylice św. Franciszka w Asyżu – *Hołd prostego człowieka*
Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Pewnego razu sługa Boży, zmęczony drogą, dosiadł osła i jechał na nim, a towarzysz jego, brat Leonard z Asyżu, również zmęczony, tak pomyślał w głębi ducha: Czyż moi i jego rodzice nie byli sobie równi? W tej chwili mąż Boży zsiadł z osła i rzekł do brata: „Nie przystoi, abym ja jechał, a ty, abyś szedł pieszo, gdyż ty pochodziłeś ze znakomitszego rodu!”. Zdumiony brat upadł do jego stóp i błagał o przebaczenie. [...]

Św. Franciszek kochał ubóstwo u siebie i u innych tak dalece, że zawsze nazywał biedę swoją panią. Ilekroć widział kogoś ładniejszego od siebie, zazdrościł mu i obawiał się, że tamten go przewyższył. Gdy pewnego dnia spotkał na drodze jakiegoś biedaka, rzekł do swego towarzysza: „Nędza tego człowieka wstyd nam przynosi i bardzo

przygania naszej biedzie. Przecież w zamian za moje bogactwa wybrałem sobie biedę za panią, lecz w tym człowieku jaśniej ona bardziej niż we mnie”.

Raz mąż Boży wzruszył się bardzo na widok jakiegoś przechodzącego biedaka i gorąco mu współczuł. Towarzysz jego jednak rzekł: „Chociaż jest on biedny, ale może w całym kraju nikt nie jest odeń bogatszy w pragnieniach”. Na to mąż Boży rzekł: „Zdejm zaraz twoją szatę i daj ją biednemu, a potem upadnij do jego nóg i wołaj, że zawiniłeś!” Towarzysz zaś usłuchał go natychmiast. [...]

Jeden z fresków Giotta di Bondone (popularnie nazywanego Giotto) w bazylice św. Franciszka w Asyżu – *Modlitwa w San Damiano*

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Św. Franciszek pełen był głębokiej prostoty. Uczył wszystkie stworzenia Boże, aby miłowały swego Stwórcę. Kazał do ptaków, a one go słuchały, dotykał ich, a one nigdy nie odchodziły bez jego pozwolenia. Jaskółki, które ćwierkały, gdy on nauczał, milkły natychmiast na jego rozkaz. Obok celi św. Franciszka w Porcjunkuli

siedział na drzewie figowym świerszcz i często śpiewał. Mąż Boży tedy wyciągnął rękę i zawołał go: „Bracie mój, świerszczu, przyjdź do mnie!” - a on natychmiast usłuchał rozkazu i przyszedł do jego ręki. Wtedy święty rzekł: „Śpiewaj, bracie mój, i chwal Pana twego!” Świerszcz tedy zaraz począł śpiewać i nie odszedł, póki święty mu nie pozwolił.

Źródło: Jakub de Voragine, *Legenda o św. Franciszku*, [w:] tegoż, *Złota legenda*, tłum. Janina Pleziowa, Warszawa 2000, s. 467-472.

Słownik

hagiografia

(gr. *hágios* - święty, *gráphein* - pisać) - dział literatury zajmujący się żywotami świętych, legendami o nich i opisami cudów mających miejsce zarówno podczas ich życia, jak i po śmierci

legenda

(łac. *legere* - czytać) - opowieść o treści fantastycznej (nierealnej, nieprawdopodobnej), początkowo związana z religią (legendy o życiu świętych), później z postaciami, wydarzeniami lub miejscami historycznymi i ludowymi (dotyczącymi życia na wsi), np. *legenda o Warsie i Sawie, o smoku wawelskim, o św. Aleksym*

Złota legenda

(łac. *Legenda aurea*) - jeden z najpopularniejszych średniowiecznych zbiorów żywotów świętych, legend [hagiograficznych](#) i opowiadań apokryficznych autorstwa Jakuba de Voragine ułożonych w porządku kalendarza kościelnego

Schemat

Polecenie 1

Na podstawie schematu wyjaśnij, co łączy *fraternitas* i *minoritas*.

Polecenie 2

Na podstawie schematu wyjaśnij, dlaczego radość jest ważnym elementem franciszkańskiej duchowości.

Źródło: Piotr Głowacki, *Główne idee duchowości franciszkańskiej*, Studia Włocławskie 9, 2006, s. 220–232.

Ćwiczenie 1

Zapoznaj się z wierszem świętego Franciszka *Pieśń słoneczna, albo pochwała stworzeń*, a następnie podaj dwa argumenty potwierdzające, że tekst ten jest realizacją wartości franciszkańskich.

” św. Franciszek

Pieśń słoneczna, albo pochwała stworzeń

Najwyższy, Wszechmogący, dobry Panie,

twoja jest sława,

chwała i cześć

i wszelkie błogosławieństwo.

Tobie jednemu, Najwyższy, one przystoją

i żaden człowiek nie jest godny

mówić o tobie.

Pochwalony bądź, Panie mój,

ze wszystkimi twymi stworzeniami,

szczególnie z szlachetnym bratem słońcem,

przez które staje się dzień

i nas przez nie oświecasz.

I ono jest piękne i świecące wielkim blaskiem:

o tobie, Najwyższy, oznajmia.

Pochwalony bądź, Panie mój,

przez siostrę księżyc i gwiazdy:

ukształtowałaś je na niebie jasne

i cenne, i piękne.

Pochwalony bądź, Panie mój, przez brata wiatr

i przez powietrze, i chmury,

i przejrzystość nieba, i wszelką pogodę,

przez które twoim stworzeniom

dajesz utrzymanie.

Pochwalony bądź, Panie mój,

przez siostrę wodę,
która jest bardzo pożyteczna i pokorna, i cenna i czysta.
Pochwalony bądź, Panie mój,
przez brata ogień,
którym rozświetlasz noc:
i jest on piękny i wesoły,
i krzepki i mocny.
Pochwalony bądź, Panie mój,
przez siostrę naszą, matkę ziemię,
która nas utrzymuje i chowa,
i wydaje różne owoce
z barwnymi kwiatami i trawami.
Pochwalony bądź, Panie mój, przez tych,
którzy przebacząją
dla twej miłości
i znoszą słabości
i prześladowania.
Błogosławieni ci, którzy je zniosą w pokoju,
ponieważ przez ciebie, o Najwyższy,
będą uwieńczeni.
Pochwalony bądź, Panie mój,
przez siostrę naszą śmierć cielesną,
której żaden człowiek
żywy uniknąć nie może.
Biada tym, którzy umierają
w grzechach śmiertelnych!
Błogosławieni ci, których [śmierć] zostanie
w twej najświętszej woli,
ponieważ śmierć druga
nie uczyni im zła.

Chwalcie i błogostawcie mojego Pana
i dziękujcie mu, i służcie
z wielką pokorą.

Źródło: św. Franciszek, *Pieśń słoneczna, albo pochwała stworzeń*, tłum. Kajetan Ambrożkiewicz, dostępny w internecie: <https://encyklopedia.pwn.pl/materialy-dodatkowe/haslo/Franciszek-z-Asyzu-Piesn-sloneczna-albo-pochwala-stworzen;503456.html> [dostęp 31.03.2021].

Ćwiczenie 2

Modlitwa świętego Franciszka ma trojaki charakter: uwielbienia, dziękczynienia i prośby. Wskaż i zinterpretuj te trzy elementy.

” *Modlitwy Św. Franciszka – Wykład modlitwy „Ojczy nasz”*

O Najświętszy Ojczy nasz: Stwórcu, Odkupicielu, Pocieszycielu i Zbawicielu nasz.

Który jesteś w niebie: w aniołach i w świętych. Oświecasz ich, aby Cię poznali, bo Ty, Panie jesteś światłością. Rozpalasz ich, aby Cię kochali, bo Ty, Panie, jesteś miłością. Zamieszkujesz w nich i napętniasz, aby ich uszczęśliwić, bo Ty, Panie, jesteś dobrem najwyższym, wiecznym, od którego pochodzi wszelkie dobro, bez którego nie ma żadnego dobra.

Święć się Imię Twoje: niech zajaśnieje w nas poznanie Ciebie, abyśmy poznali, jaka jest szerokość Twoich dobrodziejstw, długość Twoich obietnic, wysokość majestatu i głębokość sądów.

Przyjdź królestwo Twoje: abyś Ty królował w nas przez łaskę i doprowadził nas do Twego królestwa, gdzie będziemy oglądać Cię bez zasłon, miłować doskonale i w radosnym zjednoczeniu cieszyć się Tobą na wieki.

Bądź wola Twoja jak w niebie, tak i na ziemi: abyśmy Cię kochali z całego serca, zawsze o Tobie myśląc; z całej duszy, zawsze za Tobą tęskniąc; całym umysłem, ku Tobie kierując wszystkie nasze intencje, szukając we wszystkim Twojej chwały i ze wszystkich naszych sił, obracając wszystkie nasze siły i władze duszy i ciała na służbę Twej

miłości, a nie na co innego; i bliźnich naszych kochajmy jak samych siebie, wszystkich pociągając według sił do Twojej miłości, ciesząc się z dobra innych jak z własnego i współczując w nieszczęściu, i nikomu nie dając żadnego zgorszenia.

Chleba naszego powszedniego: umiłowanego Syna Twego, Pana naszego Jezusa Chrystusa, daj nam dzisiaj: na pamiątkę i dla zrozumienia, i uczczenia miłości, którą nas darzył, oraz tego, co dla nas powiedział, uczynił i wycierpiał.

I odpuść nam nasze winy: przez Twoje niewystowione miłosierdzie, przez moc męki umiłowanego Syna Twego i przez zasługi, i wstawiennictwo Najświętszej Dziewicy i wszystkich wybranych Twoich.

Jako i my odpuszczamy naszym winowajcom: a czego nie odpuszczamy w pełni, Ty, Panie, naucz nas w pełni odpuszczać, abyśmy dla Ciebie prawdziwie kochali nieprzyjaciół i modlili się za nich pobożnie do Ciebie, nikomu złem za złe nie oddając, i abyśmy starali się w Tobie wszystkim służyć pomocą.

I nie wódź nas na pokuszenie: ukryte czy jawne, nagłe czy uporczywe.
Ale nas zbaw ode złego: przeszłego, obecnego i przyszłego.

Źródło: *Modlitwy Św. Franciszka – Wykład modlitwy „Ojcze nasz”*, Warszawa, dostępny w internecie:

<http://franciszkaniewtoruniu.net/sw-franciszek-z-asyzu/modlitwy-sw-franciszka-wyklad-modlitwy-ojcze-nasz/>.

Polecenie 3

Napisz własny komentarz do modlitwy *Ojcze nasz*.

Słownik

buńczuczny

zawadiacki, zuchwały i pewny siebie

charyzmat

w teologii chrześcijańskiej: szczególny dar otrzymywany przez człowieka od Ducha Świętego

celibat

beżzenność duchownych w niektórych religiach

eucharystia

1. sakrament chrześcijański będący pamiątką Ostatniej Wieczerzy;
2. hostia spożywana w czasie aktu przyjęcia tego sakramentu;
3. msza

przeor

w niektórych zakonach męskich: przełożony klasztoru

radikalizm

bezkompromisowość i stanowczość

rebelia

zbrojny bunt przeciwko istniejącej władzy

teologia

nauka o Bogu, jego naturze i relacji do świata i ludzi, odrębna dla każdej religii

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania i wskaż najważniejsze wartości, jakimi kierował się święty Franciszek.

Źródło: Erich Auerbach, *Mimesis. Rzeczywistość przedstawiona w literaturze Zachodu*, t. 1, tłum. Zbigniew Żabicki, Warszawa 1968, s. 281–290.

Polecenie 2

Erich Auerbach mówi o postawie świętego Franciszka wobec ludzi. Napisz, w jaki sposób Franciszek się z nimi komunikował.

Słownik

kontemplacja

pograżanie się w myślach; modlitwa wewnętrzna; *filoz.* proces biernego poznawania rzeczywistości przez jednostkę

mistyk

osoba doznająca stanów mistycznych

mistyka

(gr. *mystikós* – tajemny) – sfera duchowości, której istotę określa dążenie do poznania i zjednoczenia z Bogiem czy absolutem

sint minores et subditi omnibus

łac. niechaj będą maluczcy i podlegli każdemu

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk

Przedmiot: Język polski

Temat: Wartości i postawa franciszkańska

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

- 1) rozumie podstawy periodyzacji literatury, sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie, romantyzm, pozytywizm, Młoda Polska, dwudziestolecie międzywojenne, literatura wojny i okupacji, literatura lat 1945–1989 krajowa i emigracyjna, literatura po 1989 r.;
- 6) rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;
- 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

15) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;

16) rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne i narodowe; określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

7) rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego.

III. Tworzenie wypowiedzi.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

1) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

11) stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe;

12) wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.

IV. Samokształcenie.

9. wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny;

Lektura obowiązkowa

7) Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu (fragmenty);

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

7) określa rolę języka jako narzędzia wartościowania w tekstach literackich;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- wymienia wartości, którymi kierował się św. Franciszek;
- omawia cechy duchowości św. Franciszka i franciszkanizmu;
- odnajduje w tekście *Pieśń słoneczna, albo pochwała stworzeń* elementy potwierdzające realizację wartości św. Franciszka.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;

- z użyciem komputera;
- podająca.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- telefony z dostępem do internetu.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel informuje uczniów, że św. Franciszek to patron Włoch, Asyżu i Bazylei. Opiekuje się też ekologami, robotnikami, tapicerami, więźniami i ubogimi oraz kupcami, harcerzami i hodowcami ptactwa domowego. Poza tym patronuje kilku zakonom: albertynom, franciszkanom, kapucynom, bernardynkom, kapucynkom, klaryskom itd.
2. Nauczyciel udostępnia uczniom e-materiał i wprowadza ich w temat lekcji. Wraz uczniami ustala cele zajęć i kryteria sukcesu.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z treścią sekcji „Przeczytaj”. Wymieniają wartości, którymi kierował się św. Franciszek. Następnie przechodzą do sekcji „Schemat interaktywny” i uzupełniają swoją wiedzę na temat: cech duchowości św. Franciszka i franciszkanizmu, cech charyzmatu franciszkańskiego, realizacji ideału franciszkańskiego.
2. Nauczyciel głośno odtwarza nagranie z sekcji „Audiobook”. Uczniowie redagują wypowiedź, w której opisują postać świętego, jego relacje z ludźmi, zachowanie, określają charakter wystąpień publicznych.
3. Chętna osoba głośno czyta wiersz świętego Franciszka *Pieśń słoneczna albo pochwała stworzeń*, a następnie uczniowie podają dwa argumenty potwierdzające, że tekst ten jest realizacją wartości franciszkańskich.
4. Nauczyciel podsumowuje informacje (na podstawie wiadomości z książki Piotra Głowackiego *Główne idee duchowości franciszkańskiej*):
Mówiąc o usposobieniu św. Franciszka, wymienia się jego następujące cechy: wspaniałość, hojność, oryginalność, niechęć do egoizmu, czystość obyczajów, pogarda bogactwa, szlachetność i rycerskość.
Franciszek bowiem nie skłaniał się zbyt ku spekulacji czysto rozumowej. Czystą wiedzę, nieukierunkowaną na działanie i pozbawioną miłości, uważał za próżną i nieużyteczną.
Z Ewangelii wypływa koncepcja i podstawowy kierunek życia franciszkańskiego, jakimi są czynienie pokuty i naśladowanie Chrystusa.
W duchowości franciszkańskiej naśladowanie Chrystusa przez świętego i jego uczniów dokonuje się na dwóch płaszczyznach:
  - zewnętrznej, bardziej widocznej i uwypuklonej przez biografów świętego, ujawniającej się szczególnie w praktykowaniu miłości i ubóstwa;
  - wewnętrznej, mniej widocznej, ale istotniejszej, bo obejmującej ideał praktykowany i nakreślony przez św. Franciszka w jego pismach, a wyrażający się w upodobnieniu do Chrystusa, aż do zjednoczenia z Bogiem przez miłość.

Faza podsumowująca:

1. W ramach podsumowania uczniowie wskazują najważniejsze wartości, jakimi kierował się święty Franciszek.

2. Nauczyciel ponownie odczytuje temat lekcji i inicjuje krótką rozmowę na temat spełnienia kryteriów sukcesu.

Praca domowa:

1. Św. Franciszek podkreśla w swojej regule minimalizm życiowy, który osiąga się poprzez wyrzeczenie się dóbr materialnych, swoich potrzeb i życie w ubóstwie. Podaj dwa argumenty, które potwierdzają, że współczesny człowiek może dziś kierować się minimalizmem życiowym, i dwa, które temu zaprzeczają.

Materiały pomocnicze:

- Piotr Głowacki, *Główne idee duchowości franciszkańskiej*, Studia Włocławskie 9, 220-232, 2006.
- Oficjalna strona internetowa Zakonu Braci Mniejszych w Polsce.

Wskazówki metodyczne

- Uczniowie mogą przed lekcją zapoznać się z multimediami z sekcji „Schemat”, aby aktywnie uczestniczyć w zajęciach i pogłębiać swoją wiedzę.